

סוטה ח

עניין: במדה שאדם מודד בה מודדים לו

ספר החינוך מצוה קעא

וכלל גדול בכל הדברים, במדה שאדם מודד בה מודדים לו. ופירוש דבר זה לא ידעוהו רבים, כי יחשבו לפרש דבר זה אצל השם ברוך הוא בדוגמת גמול בני אדם שכל אחד ישלם את חבירו גמול כפי הטובה שעשה עמו או כפי הרעה, ולא כן הענין אצל השם ברוך הוא חלילה, כי אין עם השם ברוך הוא כי אם טובה וחסד ורחמים לעולם, ובכל עת ובכל שעה טובו מוכן אל כל הראוי לקבלו, ולא ינום ולא יישן שומר ישראל [תהלים קכ"א, ד']. ומה שאמרו זכרונם לברכה [סוטה ח' ע"ב] אצלו ברוך הוא במדה שאדם מודד בה מודדין לו, הכוונה לומר כי כפי מעשה האדם אם לטובה אם להפך יתכן לקבלת הגמול, כי לעולם באותו הענין שישים כל מחשבותיו ויעשה מעשיו בדוגמתו ממש תמשך עליו הברכה או ההפך.

וכן אמר הכתוב [איכה ג', ל"ג] כי לא ענה מלכו ויגה בני איש, וכתוב גם כן [תהלים ה', ה'] כי לא אל חפץ רשע אתה, כלומר שהשם יתברך לא יחייב בריה מחפצו בחיוב, כי האל הטוב חפץ בטוב לעולם. אבל האדם הוא שמחייב את עצמו בנטותו מן היושר ויסייר מגופו ההכנות המכשירות אותו לקבל הטובה. והמשל על זה ההולך בדרך ישר ופנוי מאבנים ומכל דבר המכשיל ויש לדרך גדר קוצים מכאן ומכאן, ועבר אחד ונתחכך בגדר ונכוה, באמת אין לומר על האיש הזה שהשם חפץ בכוייתו, אבל הוא הגורם כי לא נזהר ללכת ביושר.

וכמו כן בעל החטא מדת הדין תחייבנו על חטאו על כל פנים, ואין לומר עליו שהאל הטוב יחפוץ בחיובו, אבל בהמנע ממנו הטוב מצד חטאו ימצא אליו הרע. וכעין דבר זה אמרו זכרונם לברכה [בראשית רבה פ' נ"א, ג'], אין דבר רע יורד מלמעלה.

וכלל דברינו, כי כל המקרה הרע המתחדש באדם הוא פעולה המתחדשת באדם בהסתרת פני השם מן האיש, כלומר שהשם מסיר שמירתו מעליו מצד חטאו עד שיקבל העונש הראוי לו לפי החטא, ואז יצוה מלאכיו לשומרו כאשר בתחילה, כמו שכתוב [דברים ל"א, י"ז] והסתרת פני מהם והיה לאכול, ומצאנו רעות רבות וצרות, ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלהי בקרבי מצאוני הרעות האלה. וכתב חכם אחד, ידענו כי השם אחד, והשנוי יבוא מהמקבלים, והשם לא ישנה מעשיו כי כולם הם בחכמה.

ספר חסידים כת"י פארמא

רכא. כיצד יפשפש האדם במעשיו, לעולם אין נפרעין מן האדם (א) אלא מידה כנגד מידה שנאמר (ישעיה כז ח) בסאסאה בשלחה תריבנה כדי שיהא חושב באותה מידה של פורענות כנגדו העון כנגד הפורענות כגון שכמעט נפל ממקום גבוה יחשוב שמא גרם בביתו שיבאו לידי נפילה כגון (ב) אותו שהשליך אבני כותלי ביתו ברשות הרבים ולבסוף לפי שלא שמע לאותו חסיד נכשל בהם, או היה יכול למחות ביד אחרים שלא יאיימו על אחרים ושלא יתנו מכשולות בבית גם לא ברשות הרבים, ושם שם ספרים במקום קצר שמא יפלו או נפלו, (ג) כלל המכבד את התורה גופו מכובד לעולם הוה וכן לעולם הבא.

רש"י יתרו שמות יח, יא

שלא ענדה: כי בדבר אשר זדו עליהם. כמרגומו זמים דמו לאכזם והם נאכזו זמים: אשר זדו. אשר הרשיעו. ורבותינו דרשוהו לשון זד יעקב נזיד א נקדרה אשר זלו זה נמשל: (יב) עולה. כמשמעה

חידושי מרן רי"ז הלוי פרשת יתרו

כי בדבר אשר זדו עליהם. [פי"ח י"א]

יעו"ש בפירש"י שפי' זדו הרשיעו, ובת"א שם ארי בפתגמא די חשיבו וגו', הרי שפי' זדו מלשון מחשבה, וי"ל הביאור בזה, דבאמת המצרים חשבו להרע לישראל הרבה יותר מאשר הרעו, ורק שלא עלתה בידם להפיק זממם לפועל, והקב"ה נפרע מהם על הכל במדה כנגד מדה בין על מה שהרעו כבר ובין על הדברים שחשבו להרע ולא הרעו עדיין [כי הלא בנכרים מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה כדאיתא בתוס' קידושין דף ל"ט], והנה מה שכבר עשו בפועל זה נודע לכל, אבל מה שעדיין לא עשו מזה ידעו רק אלה שהיו באותה עצה רק הם ידעו מחשבותיהם ומה שרוצים לעשות לישראל, והנה אמרו חז"ל בסוטה דף י"א שלשה היו באותה עצה בלעם ואיוב ויתרו, ונמצא דיתרו הי' יודע מהכל גם מזה שהי' בדעתם לעשות ולא עשו עדיין, וזהו שאמר יתרו עתה ידעתי כי גדול וגו' כי בדבר אשר זדו עליהם, כי נפרע מהם במדה כנגד מדה גם על הדברים שרק חשבו לעשות לישראל ועדיין לא עשו אותם, וזהו שתרגם אשר זדו די חשיבו, ודוק.

WHATSAPP

EMAIL

PODCAST

TORAHANYTIME

ALLDAF

DAFYOMIPORTAL

KOLHALASHON